

**VIỆN HÀN LÂM KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
HỌC VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI**

BÙI NGỌC QUANG

**HÔN NHÂN VÀ GIA ĐÌNH
CỦA NGƯỜI BRÂU Ở LÀNG ĐẮK MẾ
XÃ BỜ Y, HUYỆN NGỌC HỒI, TỈNH KON TUM**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ NHÂN HỌC

HÀ NỘI, 2013

**VIỆN HÀN LÂM KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
HỌC VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI**

BÙI NGỌC QUANG

**HÔN NHÂN VÀ GIA ĐÌNH
CỦA NGƯỜI BRÁU Ở LÀNG ĐẮK MẾ
XÃ BỜ Y, HUYỆN NGỌC HỒI, TỈNH KON TUM**

LUẬN ÁN TIẾN SỸ NHÂN HỌC

Chuyên ngành: Nhân học Văn hoá

Mã số: 62.31.65.01

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC 1

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC 2

PGS.TS LÂM BÁ NAM

TS. TRẦN VĂN HÀ

HÀ NỘI, 2013

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả nêu trong luận án là trung thực và nội dung này chưa từng được ai công bố trong bất kỳ công trình nào khác.

Hà Nội, tháng 8 năm 2013

TÁC GIẢ LUẬN ÁN

LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình học tập, nghiên cứu và viết luận án **Hôn nhân và gia đình của người Brâu ở làng Đắc Mế, xã Bờ Y, huyện Ngọc Hồi, tỉnh Kon Tum**, tôi luôn được sự quan tâm, hướng dẫn, giúp đỡ tận tình của Học viện Khoa học xã hội, các thầy cô giáo, các nhà khoa học, các đồng nghiệp, bạn bè và người dân làng Đắc Mế.

Tác giả luận án xin gửi lời cảm ơn sâu sắc đến Ban Giám đốc Học viện Khoa học xã hội, Ban Lãnh đạo khoa Dân tộc học, các thầy cô giáo, cán bộ, viên chức của Học viện, đặc biệt là các thầy hướng dẫn khoa học – PGS.TS. Lâm Bá Nam, TS. Trần Văn Hà đã trực tiếp, tận tình hướng dẫn tôi trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu. Tôi xin cảm ơn Lãnh đạo Viện Hàn lâm khoa học xã hội Việt Nam, Lãnh đạo Văn phòng Viện Hàn lâm khoa học xã hội Việt Nam, Ban Giám đốc Bảo tàng Dân tộc học Việt Nam, các đồng nghiệp đã động viên, tạo điều kiện về thời gian, tư liệu và những góp ý quý báu để tôi hoàn thành luận án. Tôi xin gửi lời cảm ơn sâu sắc đến người Brâu làng Đắc Mế đã cung cấp, chia sẻ, giúp đỡ tôi trong cả quá trình dài đến nghiên cứu tại cơ sở từ những năm 1995 đến nay, để tôi có đầy đủ thông tin, tư liệu phục vụ cho học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận án này.

Trân trọng.

Hà Nội, tháng 8 năm 2013

TÁC GIẢ LUẬN ÁN

Bùi Ngọc Quang

MỤC LỤC

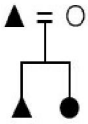

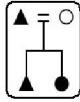
	Trang
PHẦN MỞ ĐẦU	1
CHƯƠNG 1: TỔNG QUAN TÀI LIỆU, CƠ SỞ LÝ THUYẾT, PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU VÀ KHÁI QUÁT VỀ TỘC NGƯỜI BRÂU Ở TỈNH KON TUM	5
1.1. Tổng quan tài liệu nghiên cứu	5
1.2. Cơ sở lý thuyết và phương pháp nghiên cứu	10
1.3. Khái quát về tỉnh Kon Tum và tộc người Brâu	25
Tiểu kết chương 1	37
CHƯƠNG 2: HÔN NHÂN	39
2.1. Quan niệm của người Brâu về hôn nhân	39
2.2. Nguyên tắc trong hôn nhân	44
2.3. Tính chất của hôn nhân	50
2.4. Các nghi thức trong hôn nhân	50
2.5. Các trường hợp hôn nhân đặc biệt	57
2.6. Các trường hợp ly hôn	64
Tiểu kết chương 2	66
CHƯƠNG 3: GIA ĐÌNH	67
3.1. Phân loại và cấu trúc gia đình Brâu	67
3.2. Quy mô gia đình Brâu	71
3.3. Chức năng của gia đình Brâu	74
3.4. Mối quan hệ giữa các thành viên trong gia đình Brâu	81
3.5. Nghi lễ gia đình	88

Tiểu kết chương 3	92
CHƯƠNG 4. BIẾN ĐỔI VỀ HÔN NHÂN VÀ GIA ĐÌNH CỦA NGƯỜI BŘAU	93
4.1. Biến đổi về hôn nhân	93
4.2. Biến đổi về gia đình	102
4.3. Nguyên nhân của biến đổi	113
Tiểu kết chương 4	121
CHƯƠNG 5. KẾT QUẢ VÀ BÀN LUẬN	123
5.1. Kết quả nghiên cứu về hôn nhân và gia đình của người Břau	123
5.1.1. Về hôn nhân	123
5.1.2. Về gia đình	124
5.2. Bàn luận về hôn nhân và gia đình của người Břau	126
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	134
1. Kết luận	134
2. Kiến nghị	137
Danh mục công trình khoa học đã công bố của tác giả	141
Tài liệu tham khảo	142
Phụ lục	151

BẢNG TỪ VIẾT TẮT

1	CHXHCNVN	Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam
2	QH	Quốc hội
3	TW	Trung ương
4	CP	Chính phủ
5	HCM	Hồ Chí Minh
6	NĐ	Nghị định
7	CT	Chỉ thị
8	Nxb	Nhà xuất bản
9	KHXH	Khoa học xã hội
10	ĐHQG	Đại học Quốc gia
11	CTQG	Chính trị Quốc gia
12	VHDT	Văn hoá dân tộc
13	KHHGD	Kế hoạch hoá gia đình
14	Tr	Trang

CÁC KÝ HIỆU

Stt	Kí hiệu	Chú thích
1	▲ △	Nam
2	● ○	Nữ
3	△ = ●	Quan hệ hôn nhân
4	△ ≠ ●	Ly hôn
5		Quan hệ sinh thành
6		Quan hệ anh (chị) em
7		Trường hợp nam, nữ chết
8		Gia đình hạt nhân

DANH MỤC CÁC BẢNG SỐ

STT	Tên bảng	Trang
Bảng số 3.1	Phân công lao động trong sản xuất nông nghiệp	86
Bảng số 3.2	So sánh số lượng công việc nhà phải làm giữa chồng và vợ	87
Bảng số 4.1	Hôn nhân hỗn hợp tộc người giữa người Brâu với các dân tộc khác trong nước và nước ngoài (năm 1995)	96
Bảng số 4.2	Hôn nhân hỗn hợp tộc người giữa Brâu và một số dân tộc khác (năm 2011)	97
Bảng số 4.3	Sự chia tách triệt để từ đại gia đình thành tiểu gia đình	104
Bảng số 4.4	Quy mô gia đình Brâu năm 2004	105
Bảng số 4.5	Quy mô gia đình Brâu năm 2011	106
Bảng số 4.6	Thế hệ sinh sống trong gia đình Brâu	106
Bảng số 5.1	Thống kê dân số Brâu theo độ tuổi, năm 2004	130
Bảng số 5.2	Thống kê dân số Brâu theo độ tuổi, năm 2011	130
Bảng hỏi 5.3	Phỏng vấn Thao Lợi, trưởng thôn Đăk Mé	133

DANH MỤC CÁC BIỂU ĐỒ

STT	Tên bảng	Trang
1. Biểu đồ	Dân số Brâu qua các năm	128
2. Tháp tuổi	Tháp tuổi của người Brâu	129

DANH MỤC CÁC SƠ ĐỒ

STT	Tên bảng	Trang
Sơ đồ 1.1	Dòng phụ hệ	19
Sơ đồ 1.2	Dòng mẫu hệ	19
Sơ đồ 1.3	Quá trình di cư của người Brâu	27
Sơ đồ 1.4	Cấu trúc làng Brâu truyền thống	30
Sơ đồ 1.5	Cấu trúc làng Brâu năm 2010	33
Sơ đồ 1.6	Hệ thống nghi lễ vòng đời người	35
Sơ đồ 1.7	Hệ thống nghi lễ sản xuất cây lúa rẫy	35
Sơ đồ 1.8	Hệ thống hành động của lễ /lễ hội	36
Sơ đồ 2.1	Hôn nhân con chú con bác	45
Sơ đồ 2.2	Hôn nhân con chú con bác	46
Sơ đồ 2.3	Hôn nhân anh em vợ	58
Sơ đồ 2.4	Hôn nhân chị em chồng	59
Sơ đồ 2.5	Trường hợp đa phu	60
Sơ đồ 2.6	Trường hợp 3 đời chồng	62
Sơ đồ 2.7	Trường hợp lấy 2 đời vợ	62
Sơ đồ 2.8	Trường hợp lấy 3 đời vợ	63
Sơ đồ 3.1	Cấu trúc tiểu gia đình Brâu	68-69
Sơ đồ 3.2	Cấu trúc gia đình Nàng Pan	70
Sơ đồ 3.3	Gia đình ông Thao Pem	72
Sơ đồ 3.4	Mối quan hệ trong gia đình theo chiều dọc	83
Sơ đồ 3.5	Mối quan hệ trong gia đình theo chiều ngang	83
Sơ đồ 4	Các trường hợp ly hôn trong gia đình nàng Pan	100